

Af: Johann Agust Sigurdsson, professor, formand for NFGP, johann.a.sigurdsson@ntnu.no. Oversættelse: Lone Niedziella

40-års jubilæum:
Tilblivelsen og udviklingen af Nordisk Kongres for Almen Medicin

Ambition, mission og passion har være med til at sikre succes for Nordisk Kongres gennem 40 år. Johann Sigurdsson har oplevet dem alle, for kongresserne udgør kronen på det værk, vi kender som almen praksis i norden.

At omtale en historisk udvikling kræver altid mange overvejelser om, hvor man skal begynde. Og uanset hvilken retning man tager, vil der altid være nogen, der tidligere har trådt den samme sti. Året 1979 må dog generelt betragtes som den første milepæl i det nordiske samarbejde om en fælles nordisk kongres med fokus på almen medicin. Hele 40 år er gået siden da. For nylig har vi afsluttet endnu en succesfuld kongres – den 21. i rækken. Kongressen blev afholdt i Aalborg den 17.-20. juni 2019. Ved åbningsceremonien nævnte jeg, at jeg har deltaget i alle de tidligere kongresser. Og så kommer spørgsmålet: Hvorfor? Det korte svar er: Fordi disse kongresser er kronen på det værk, vi kender som almen praksis i norden.

Almen medicin etableres som akademisk disciplin

I midten af forrige århundrede var behandlingen karakteriseret af en høj grad af specialisering og fragmentering i sundhedsvæsenet, hvilket bl.a. førte til mangel på praktiserende læger. Det affødte et stort behov for at se almen medicin som en selvstændig disciplin med udgangspunkt i kliniske færdigheder og tilgange, ligesom der var behov for mere forskning på området.

Praktiserende læger i flere nordiske lande etablerede derfor akademiske enheder med fokus på almen medicin og praksis – i nogle tilfælde måtte de endda selv finansiere disse enheder. Den første egentlige forskningsenhed blev etableret i Oslo i 1968.

> Livet forstås baglæns, men må leves forlæns.
>
> *Søren Kierkegaard*

Nordisk kongres bliver til

De tre første professorer i almen medicin i de nordiske lande, Christian F. Borchgrevink (Oslo), Paul Backer (København) og Mauri Isokoski (Tampere) kan betragtes som hovedarkitekterne bag den første nordiske kongres om almen medicin, der blev afholdt i København i 1979.

Det primære fokus var på forskning i almen medicin, herunder præmisserne for almen praksis. På den tid var det vigtigt at styrke vores identitet, at ransage de praktiserende lægers opgaver og at identificere, hvilke kvalifikationer disciplinen kræver, og hvil-

Et glimt af historiens vingesus. 20 x Nordisk Kongres i 5 lande.

ke kerneværdier den har. Emner som overdiagnosticering og overbehandling blev sat på dagsordenen, selvom disse begreber end ikke fandtes endnu. Kongressen bød også på formidling af det nyeste inden for undervisning og uddannelse. Og sidst men ikke mindst skabte kongressen i København en givende og generøs social arena med et rart miljø, der inviterede til personlig kontakt. Det var ganske enkelt en stor succes.

Som uddannelseslæge i almen praksis og ph.d.-studerende i Sverige fik jeg mulighed for at deltage i kongressen. Og jeg blev så vild med konceptet, at det bare måtte bevares. Det fremmanede en særlig tilstand, hvor jeg så for mig alle de elementer, der skulle til for at få kongressen til at leve videre: *vision, mission, ambition, passion* og *obsession.* Det blev besluttet, at kongressen fremover skulle afholdes hvert andet år på skift mellem de nordiske lande i rækkefølgen: Danmark, Norge, Finland, Sverige og Island.

Optændt af en særlig ild deltog mine kolleger og jeg i de kommende kongresser – af flere grunde. De opfyldte vore ambitioner om at udvikle almen medicin, og de understøttede et frugtbart akademisk nordisk samarbejde. Med blot 200 deltagende alment praktiserende læger var det store spørgsmål, om vi ville kunne skabe en lignende kongres på Island 8 år senere i 1987. Ville vi kunne få nok deltagere? Der var mange ubesvarede spørgsmål. Helt fra begyndelsen var vi meget bevidste om, at vi var nødt til at slå på den islandske natur i omtalen af kongressen for at nå i mål. I de næste 10 år – og de følgende 30 – blev det min opgave at være én af de ledende kræfter bag organisationen af kongresserne. Det er ikke så underligt, at jeg deltog i dem alle.

Et nordisk tidsskrift bliver grundlagt

De første to kongresser i 1979 og 1981 illustrerede tydeligt, at der foregik masser af forskning af høj kvalitet i de nordiske lande, som også var internationalt relevant. Det var oplagt, at der var brug for et nordisk medicinsk tidsskrift på engelsk. Med Paul Backer i spidsen blev "Scandinavian Journal of Primary Health Care" (SJPHC) grundlagt, og det første nummer udkom i 1983. I de første år var udgiverne og redaktionen ansvarlige for både kontrakter og økonomien, selvom det hele blev finansieret af de nordiske kolleger. I 1995 blev der etableret et egentligt selskab for tidsskriftet, og derefter blev ejerskabet formelt overdraget til dette selskab.

Værtsskabet for "Nordic Congress of General Practice" kunne teoretisk blive overdraget til hvem som helst, der var interesseret, f.eks. lægemiddelindustrien. Derfor var det vigtigt at få patent på kongresserne. I 2005 grundlagde de fem nordiske selskaber for almen medicin "Nordic Federation of General Practice" (NFGP). Ifølge vedtægterne er NFGP nu den juridiske ejer af både SJPHC og de nordiske kongresser. Anna Stavdal (som nu er præsident for Wonca World, red.) blev udnævnt som den første formand (2005-2011), efterfulgt af Gisle Roksund (professor, Norge, red.) (2011-2017) og Johann A. Sigurdsson (2017-).

Vore kerneværdier er stadig det primære fokus

Formålet med NFGP blev i 2017 udvidet til også at omfatte opgaver, der var sat på dagsordenen ved den første nordiske kongres. Når vi ser tilbage, er det tankevækkende, at den røde tråd gennem alle kongresser har været vore kerneværdier og grundlæggende principper: den personlige læge-patient-relation, fokus på patienten, tillid, fortrolighed, adgang til primærsektoren, samarbejde, kvalitetsløft, uddannelse, rekruttering og risiko for udbrændthed. Det er disse temaer, vi har kredset om og stillet skarpt på ved kongresserne gennem de seneste 40 år.

Fundamentet for almen praksis skal hele tiden tjekkes og justeres. Vore kerneværdier forbliver de samme, men organisationerne ændrer sig – ofte i faretruende retning. Hvordan sikrer vi, at vi bevarer vore værdier, når vi skal finde fodfæste blandt nye teknologier og (lidt for) hastig udvikling af medicinske landvindinger, stigende kommercialisering og nye tilbud om "opportunistic screening", samtidig med at vi skal tage højde for social ulighed i behandlingen?

Det er ikke så overraskende, at den første keynote-speaker ved den 21. Nordiske Kongres i Aalborg, Anna Stavdal, som er tiltrådt som formand for World Organization of Family Doctors (WONCA), valgte at tale om netop vore kerneværdier og de mulige trusler mod dem. Historien viser, at promovering af almen medicin kræver *vision, mission, ambition, passion* og *obsession.* Det gælder stadig. //